

Powiatowy Program Profilaktyczny na lata 2013-2016

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Łomży**

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Cele programu.....	4
3. Adresaci programu	6
4. Realizatorzy programu.....	7
5. Oczekiwane efekty realizacji programu	7
6. Monitoring	8
7. Sposób finansowania Programu	8
8. Podsumowanie.....	9

Wprowadzenie

1. Prawne uwarunkowania programu

* Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku wyraża przekonanie, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie. Uznaje, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia. Jednocześnie ma na uwadze, że dziecko ze względu na swoją niedojrzałość fizyczną oraz umysłową wymaga szczególnej opieki i troski.

* Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku mówi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka a organy władzy publicznej zobowiązane są do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją oraz że dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

* Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. wskazuje, że pomoc społeczna jest tą dziedziną polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, czyniąc jednocześnie odpowiedzialnymi za organizację pomocy społecznej organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli.

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków a szczególnie dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta”¹ - stwierdza uchwalona w dniu 9 czerwca 2011 roku :

* Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta mówi jednocześnie, że obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo

- wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego a także organach administracji rządowej.

* Jednocześnie ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, nakłada na samorząd powiatowy między innymi obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Mimo że wszystkie dzieci mają prawo do szczególnej troski i pomocy, wyżej wymieniane akty prawne wyróżniają te, które żyją w trudnych warunkach socjalnych i ekonomicznych i do nich kierują szereg działań profilaktycznych, interwencyjnych i wspierających. Natomiast samorządy wszystkich szczebli, w tym samorząd powiatowy powinny wspierać rodziców w działaniach na rzecz właściwego zabezpieczenia potrzeb dzieci, powinny tak kreować lokalną politykę społeczną i rodzinną, aby sprzyjała ona zapewnieniu w możliwie maksymalnym zakresie odpowiednich warunków życia i rozwoju dziecka.

Niniejszy Program stara się odpowiedzieć na tak pojęte zapotrzebowanie na obszarze powiatu łomżyńskiego.

Podstawą prawną opracowania Powiatowego Programu Służącego Działaniom Profilaktycznym jest przepis art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2005, Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Odpowiedzialność w zakresie organizacji pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom a przede wszystkim ofiarom przemocy domowej w powiecie łomżyńskim spoczywa na Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, które realizując zadania z zakresu pomocy społecznej między innymi oferuje pomoc ofiarom przemocy w zróżnicowanym zakresie, poczynając od pomocy doradczej i informacyjnej, po pomoc socjalną, prawną i psychologiczną.

Dotychczas podejmowane działania w oparciu o Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie przyjęty przez Radę Powiatu Łomżyńskiego w listopadzie 2011r. skupiają się przede wszystkim na udzielaniu pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. Niewiele spośród nich mają na celu zapobieganie zjawiskom przemocy w rodzinie. Działania pomocowe podejmowane są głównie w sytuacji wystąpienia ostrego kryzysu w rodzinie. Zakres i forma udzielanej pomocy skupiają się przede

wszystkim na zapewnieniu bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Aby nie doprowadzać do konieczności podejmowania interwencji w sytuacjach wystąpienia przemocy w rodzinie i aby niwelować tego skutki, należy zintensyfikować podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym.

Z powyższego wynika potrzeba skonstruowania i wdrożenia w życie programu profilaktycznego, który będzie mieć na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą. W związku z tym zostały opracowane cel główny i cele szczegółowe oraz działania podejmowane na terenie powiatu łomżyńskiego, które w efekcie powinny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie, wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą.

Największy efekt z podejmowanych działań widoczny będzie w sytuacji współpracy pomiędzy służbami społecznymi zaangażowanymi w realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Cele programu

Celem głównym programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w powiecie łomżyńskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Cel główny programu będzie realizowany poprzez **cele szczegółowe** tj.:

- 1) zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie,
- 2) udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie, w tym będącej w sytuacji przemocy domowej,
- 3) pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą,
- 4) zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych,
- 5) propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich,
- 6) zapewnienie usług poradniczych, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin.

2. Sposób realizacji i kierunki działań

I. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie.

Zadania:

- prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu łomżyńskiego w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie,
- poszerzanie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie,
- prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym skierowanych do rodziców.

II. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie, w tym będącej w sytuacji przemocy domowej.

Zadania:

- wspieranie rodzin, udzielanie ustawowej pomocy, w tym ze szczególnym uwzględnieniem pracy socjalnej,
- rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- wspieranie rodzin we wzmacnianiu i odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez:
 - ✓ pracę socjalną
 - ✓ poradnictwo rodzinne
 - ✓ poradnictwo prawne
 - ✓ poradnictwo psychologiczne
 - ✓ poradnictwo pedagogiczne.

III. Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczym i zagrożonych przemocą.

Zadania:

- monitorowanie środowisk zagrożonych przemocą domową,
- skoordynowana i kompleksowa pomoc ze strony wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie - udział w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych,
- zapewnienie poradnictwa specjalistycznego w ramach działalności Punktu Doradczo-Konsultacyjnego przy PCPR w Łomży,
- współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, Sądem Rodzinnym, Poradnią Psychologiczno –Pedagogiczną, Komendą Miejską Policji w Łomży, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

IV. Zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych.

Zadania:

- rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin ze względu na różnorodność problemów i potrzeb, zwłaszcza w zakresie prawidłowych metod wychowawczych,
- wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych,
- wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej,
- umożliwienie korzystania z porad socjalnych, prawnych, psychologicznych i socjalnych.

V. Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich.

Zadania:

- wspieranie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży,
- wspieranie inicjatyw służących budowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich,
- propagowanie i inicjowanie działań przygotowujących do prawidłowego wychowywania dzieci,
- wspieranie rodzin zagrożonych dysfunkcjami:
 - ✓ zapewnienie wsparcia dla rodziców mających problemy wychowawcze z dziećmi
 - ✓ zapewnienie wsparcia dla dzieci mających problemy wychowawcze i edukacyjne
 - ✓ pomoc w korzystaniu z dziennych form opieki (światlice socjoterapeutyczne)

VI. Zapewnienie usług poradniczych, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin.

Zadania:

- kierowanie członków rodziny do korzystania z innych usług lokalnych,
- rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej i terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- konsolidacja podmiotów działających w społeczności lokalnej na rzecz rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodzin,
- budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Adresaci programu

- Rodziny dotknięte przemocą: ofiary przemocy, sprawcy przemocy
- Rodziny niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo
- Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym
- Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie
- Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin

4. Realizatorzy programu

- Starostwo Powiatowe w Łomży
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu łomżyńskiego
- Komenda Miejska Policji w Łomży
- Sąd Rejonowy w Łomży
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Łomży

5. Oczekiwane efekty realizacji programu

- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie,
- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- podniesienie poziomu świadomości wśród mieszkańców powiatu łomżyńskiego na temat zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie,
- zapewnienie należytej opieki dzieciom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
- poprawa funkcjonowania rodziny dysfunkcyjnej w pełnieniu swoich zadań,
- wzmocnienie rodziny w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi,
- rozwój wiedzy i umiejętności rodziców w prawidłowym funkcjonowaniu,
- pomoc rodzinie w rozwiązywaniu problemów wynikających z sytuacji kryzysowej,
- koordynacja działań służb i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji i organizacji pozarządowych na terenie powiatu,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą.

6. Monitoring

Oceny realizacji poszczególnych działań Programu dokona Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, którą przedstawi w formie sprawozdania z działalności PCPR Zarządowi Powiatu Łomżyńskiego.

7. Sposób finansowania Programu

Zróżnicowaniem finansowania programu będą środki własne powiatu zaplanowane w budżecie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży. Przewiduje się również współudział w finansowaniu działań wynikających z programu ze środków pozyskanych z budżetu państwa oraz środków z Unii Europejskiej.

8. Podsumowanie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży odpowiada między innymi za koordynację i efektywne działania wszelkich instytucji zajmujących się wsparciem rodziny oraz działających na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej.

Powiatowy Program Profilaktyczny zakłada tworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla dzieci, rodzin a przede wszystkim ofiar przemocy w rodzinie. Głównym celem programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w powiecie łomżyńskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów szczegółowych konieczna będzie współpraca różnych instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają osoby i rodziny doświadczające przemocy domowej.

Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych rodziny należy brać pod uwagę udział innych podmiotów i instytucji. Tak rozumiany program stanowi pełne i kompleksowe ujęcie systemu wsparcia i pomocy dla rodzin a zwłaszcza ofiar przemocy domowej.